

UKRAYNA, KRİZ VE RUH SAĞLIĞI KAYNAKLARI

Amnuay KEEBAYOON¹, Pathum SOOKAROMDEE²,
Viroj WIWANITKIT³

Editöre,

Savaş sırasında ruh sağlığı sorununun yönetilmesi meselesi Ukrayna'daki durum sonrasında tekrar gündeme geldi. Bazı uzmanlar, mevcut Ukrayna krizine spesifik atıflarda bulunarak söz konusu meselelere yönelik spesifik tavsiyeler önermiştir (Shevlin ve ark. 2022). Bu mektubu, yukarıda bahsedilen makale ile ilişkili olarak Hindicini anlaşmazlığı üzerindeki deneyimleri aktarmak için hazırladık. Hindicini anlaşmazlığında ruh sağlığı sistemlerini konu alan çalışma çok azdır. (Jegannathan ve ark. 2015).

Kamboçya uzun bir çatışma geçmişine sahiptir, ruh sağlığı ölçütleri kötüdür ve ruh sağlığı hizmetleri kısıtlıdır (Olofsson ve ark. 2018). Kamboçya, Hindicini Savaşı nedeniyle, yirminci yüzyılın ikinci yarısında büyük acılar çekmiştir (Olofsson ve ark. 2018). Savaş nedeniyle yaşanan ruh sağlığı sorunlarına ilişkin değerlendirmeler sınırlı kalmıştır (MacCabe ve ark. 2007). Kriz süresince yerel ve uluslararası iletişimin sınırlı olmasının yanı sıra Kamboçya'nın halk sağlığı altyapısı eksik, seyahat şartları zorlu ve siyasi durumu istikrarsızdır (Baker ve Ryals 1999). Hindicini savaşında ruh sağlığı hizmetlerini içeren faaliyetleri destekleyecek internet iletişim altyapısı bulunmamaktaydı. Kaynakların aşırı derecede sınırlı olmasından dolayı sadece başlıca temel teknolojiler kullanılabilmekteydi (Baker ve Ryals 1999). Bu yazının yazıldığı zaman itibarıyla Ukrayna'daki mevcut kriz daha ilk safhalarında olup çatışma bölgesi henüz ülkenin diğer bölümlerine yayılmış değildir. Ancak şayet sorun yayılmaya devam ederse ve bütün bölgeleri etkisi altına alırsa bütün sağlık hizmetleri sisteminin ciddi anlamda sekteye uğraması ve tüm sağlık teknolojilerinin kullanımının kısıtlanması riski mevcuttur.

Öte yandan Hindicini mülteci nüfusunun büyük bölümünde, ruh sağlığı sorunları mevcuttu (Magnussen 1989). Bir rapora göre, Hindicini'deki mültecilerin %65'i depresyon, %34'ü Travma Sonrası Stres Bozukluğu yaşamıştır (Sorkin ve ark. 2019). Açıkça görüldüğü üzere, psikiyatrik sorunlar, göçten önce yaşanan travmatik deneyimlerin yanı sıra yer değiştirme ve yeni yerleşilen yere uyum sağlamanın getirdiği güçlüklerle ilintiliydi (Krupinski 1984). Hindicini'de savaştan sonra pek çok yerde ruh sağlığı hizmetleri ciddi şekilde kısıtlanmış ve bu hizmetlere çok az nakit ayrılmıştır. Kamboçya'da halkın ruh sağlığı hizmetlerine erişiminin ve ruh sağlığı hizmetlerinin kalitesinin artırılabilmesi için bu hizmetlerin çoğaltılması ve temel sağlık hizmetlerine entegre edilmesi kritik önem taşımaktadır (Olofsson ve ark. 2018). Ukrayna'da yaşanmakta olan soruna baktığımızda, sivil otoriteler genel halkın bu felaketten korunması hususuna uygun şekilde odaklanmış bulunmaktadır (Liebrenz ve ark. 2022). Bununla birlikte, savaş esirlerinin, tutukluların ve psikiyatri hastalarının ruh sağlıkları ve refah durumları görmezden gelinmemelidir (Liebrenz ve ark. 2022). Hindicini'de yaşanan benzer oranda ruh sağlığı sorunlarının, Ukrayna'daki çatışmalardan etkilenen mülteciler arasında da yaşanması muhtemeldir ve bu durum Shevlin ve arkadaşları (2022) tarafından açıklanan kaynakları özellikle önemli kılmaktadır. Yeni telekomünikasyon teknolojilerinin uygulanması, fayda sağlayacak yaklaşım olarak görülmektedir. Mevcut kaynak, Ukrayna'daki durumla ilgili olarak gelecekte sorun çözümü hususunda iyimserlik aşılacaktır. Dış yardımların, başarının en kritik bileşeni olduğu anlaşılmaktadır. Shevlin ve arkadaşları tarafından önerilen (2022) ve çevrim içi erişilebilen ruh sağlığı bağlamında alınacak önlemler havuzu, geleceğe dair oldukça ümit vaat eden bir göstergedir (Shevlin ve ark. 2022). Bununla birlikte, artık bölgemize barış geri döndüğüne göre, ruh sağlığı hizmetleri sistemi ve çalışma olması gerektiği şekilde ilerlemelidir.

KAYNAKLAR

Baker MS, Ryals P (1999) The medical department in military operations other than war. Part II: Medical Civic Assistance Program in Southeast Asia. *Military Medicine* 164: 619-25.

How to cite: Keebayoon A, Sookaromdee P, Wiwanitkit V. (2025) Ukrayna, Kriz ve Ruh Sağlığı Kaynakları. *Türk Psikiyatr Derg* 36:12. <https://doi.org/10.5080/u27153>

Geliş Tarihi: 12.04.2022, **Kabul Tarihi:** 18.07.2023, **Çevrim içi Tarihi:** 22.07.2024

¹Dr., Özel Akademik Danışman, Samroang, Kamboçya; ²Dr., Özel Akademik Danışman, Bangkok, Tayland; ³Onursal Prof., DY Patil Üniversitesi, Pune, Hindistan.

Dr. Pathum Sookaromdee, e-posta: pathumsook@gmail.com

- Jegannathan B, Kullgren G, Deva P (2015) Mental health services in Cambodia, challenges and opportunities in a post-conflict setting. *Asian J Psychiatr* 13: 75-80.
- Krupinski J (1984) Changing patterns of migration to Australia and their influence on the health of migrants. *Soc Sci Med* 118: 927-37.
- Liebrenz M, Bhugra D, Buadze A ve ark. (2022). Mental health and welfare of prisoners of war and people living in detention in the Ukrainian conflict. *Lancet Psychiatry* 9: 344-5.
- MacCabe J, Sunbaunat K, Bunthoeun P (2007) Psychiatry in Cambodia: the phoenix rises from the ashes. *International Psychiatry* 4: 37-8.
- Magnussen F (21989) Psychiatric work among refugees in Indochina. *Tidsskr Nor Laegeforen* 109: 2689-92.
- Olofsson S, Sebastian MS, Jegannathan B (2018) Mental health in primary health care in a rural district of Cambodia: a situational analysis. *Int J Ment Health Syst* 12: 7.
- Shevlin M, Hyland P, Karatzias T ve ark. (2022). The Ukraine crisis: Mental health resources for clinicians and researchers. *J Trauma Stress* 35: 775-7.
- Sorkin DH, Rizzo S, Biegler K ve ark. (2019) Novel Health Information Technology to Aid Provider Recognition and Treatment of Major Depressive Disorder and Posttraumatic Stress Disorder in Primary Care. *Med Care* 57 Suppl 6 (Suppl 2): 190-6.